Nr. 26. Anulu XXX.

GAZET'A TRANSILVANIEI.

Gazet'a ese de 2 ori: Mercurea si Duminec'a, Fói'a, candu concedu ajutórele. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl. pe 1/4 3 fl. v. a. Tieri esterne 16 fl. v. a. pe unu anu séu 3 galbini mon. sunatória.

Brasiovu 11|2 Aprile 1867.

Se prenumera la postele c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr. Tas'a timbrala a 30 cr. de fiacare publicare.

MONARCHI'A AUSTRIACA.

Transilvani'a.

Uniunea cum se se faca?

II. In artic. II din „Korunk" ne vedemu constrinsi a corege mai multe opiniuni si date false, care abié putemu pricepe cum s'au strauratu prin condeiulu dlui redactoru L. Kóvári. Elu adica spune curatu si de repetite-ori, ca romanii nu voiescu uniunea, prin urmare, adauge totu elu, romanii cá si partit'a lui Tisza se pusera pe terenulu revolutiunii de dreptu, adica: romanii nu recunoscu nici unu dreptu de a uni tiér'a, ci recunoscu autonomi'a ei, éra Tiszanii nu voiescu nici se audia de autonomia, ci numai de o Ungaria suverana pana in Brasiovu si Bistritia (séu si pana la marea négra). Dupa acestea totu dn. Kóvári observa mai la vale in acelasi articulu, ca politicii romaniloru nici pana in diu'a de astadi n'au spusu, déca voiescu uniunea séu nu o voiescu. Cum se impaci acésta contradicere, in care s'a impletecitu dn. Kóvári si cum ne'i demustri, ca „politicii" romaniloru, séu di mai pre scurtu, romanii au spus'o de multu si érasi de repetite-ori, ca ei nu voiescu nici unu felu de alta uniune a Transilvaniei cu Ungari'a, decatu numai pe acea personala care ecsista de cativa seculi? In adunarea natiunala dela Blasiu din Maiu 1848 romanii au disu cu privire la uniune: Nimicu de noi fara noi (vedi punctulu 16 din protocolu). Candu apoi romanii vediura, ce ei nu numai ca nu au fostu intrebati, ci ca sunt tractati cá sclavii si cá férale, se adunara in Orlatu, in Nasceudu si la Septembre érasi in Blasiu, éra apoi in tóte acelea trei locuri au dechiaratu cu cea mai mare solenitate, cumca ei uniunea cantata de diet'a boiéresca din Transilvani'a nu o voiescu, dupa acea conclusiu acesta ilu si apararа. De cateori se mai repetimu cele intemplate dela 1860 incóce? In cate ecsemplarie se mai impartimu si petitiunea substernuta monarchului in 31 Dec. 1866?

Este adeveratu aceea ce dice dn. Kóvári, cumca archiereii romanesci in an. 1848 au luatu parte la lucrarile dietei din Pestea; inse si atata este fórte adeveratu, ca pe acelasi i tramise insusi monarchulu la Pestea, dupace sarmanulu fusese silitu la mai multe altele; dieu inse si acea impregiurare este adeverita pe de plinu si proptita cu o multime de documente istorice, cumca natiunea romanésca pe atunci a imputatu fórte greu nu numai archiereiloru, ci si tuturoru mireniloru romani ardeleni cati au luatu parte la acea dieta. Noi toti cati ne mai aflamu in viétia amu vedutu pe repausatulu episcopu Ioanu Lemenyi cu lacrimele pe ochi si l'amu auditu cu urechile nóstre plangenduse, cumca dupace se intorsese din Pestea la Clusiu in urmarea catastrofei intemplate cu gr. Lamberg, romanii nu'lu mai suferira in sinulu loru si nici ilu lasara se se re'ntórca la resiedinti'a sa in Blasiu. Celalaltu archiereu se mai afla din mil'a lui Ddieu in viétia, póte spune insusi preas. sa tóte cate i s'au intemplatu din acea causa din cum a reintratu in tiéra pe la Dobra si mai alesu in Sibiiu pana catra finea lui Decembre

Aceea ce scrie dn. Kóvári acum a dóu'a óra despre Baritiu cu privire la cele intemplate in Maiu 1848 este o repetitiune de altadata, luata acum cá si atunci totu din aeru, pentru ca B. nici odata n'a disu, cumca natiunea romanésca nu e natiune si se o faca altii, ci a pretinsu numai desfiintiarea legiloru brutale si barbare apasatóre asupr'a natiunii.

Dn. Kóvári despretiuesce dechiaratiunile romaniloru facute in a trei'a adunare natiunala tienute in Sibiiu la 22 Dec. 1848, precum si cele din conferinti'a dela A. Carolin'a din 11 Febr. 1861, éra diet'a dela 1863/4 are frontea de a o numi Conventiculum, adauge totodata, ca nici unu functionariu de statu nu póte fi deputatu independentu.

Dietelu boieresci tienute in Transilvani'a pana la an. 1848 era compuse din urmatórele elemente: 29 functionari dela gubernu, 16 functionari dela curtea de apelu (tabl'a regésca), 17 functionari cá prefecti de tienuturi, 152 regalisti, adica cu totii 214 membrii toti denumiti, la carii se adaugea 96 deputati alesi, dintre carii mai diumatate érasi era functionari de tienuturi. Cu totii 310 membrii si diatei transilvane. Din acei 310 insi 245 era nobili, adica boieri si numai 65 din clas'a midilocis (burgari), éra tieranii nu era representati de locu, pentruca tieranii dupa legile acestei tieri pana la 1848 nici nu era persóne, precum nu este boulu si calulu, éra dóua cleruri era representate prin episcopii sei si altu nimicu. O asemenea satira a tuturoru representatiuniloru europene nu a fostu conventiculum, o asemenea dieta avuse dreptulu de a face tiér'a si pe natiunea romanésca de vendiare, pentruca vedeti dv., acela era dreptu istoricu. Crede óre dn. Kóvári pe romani atatu de hebeuci, servili si uitati de tóta demnitatea loru, pentrucá o asemenea representatiune, de si petecita in an. 1865 cu cateva octroy se o recunósca de a loru? Accasi nu a fostu recunoscuta nici oliaru de minoritatea romanésca din 19 Nov. 1865, din care causa ea a si cerutu alta dieta care se fia compusa dupa o alta lege electorala; macarca nu póte nega nimeni, ca acea minoritate romanésca din 1865 inca a fostu compusa érasi mai totu din amploiati si déca vrei, influintiata cu totuadinsulu; pentruca in altu casu de siguru ca acéea inca era se ve spuna rotundu, cumca nu voiescu se audia de uniune; asié inse s'a vediutu fortista a cede silei morale si a pastra o usia deschisa pentru viitoru.

Asié romanii nu voiescu uniunea. Apoi dara ce voiescu ei, Daco-romani'a, Rusi'a, suprematia natiunala, ce vreu din tóte acestea? intréba dn. Kóvári si ca elu o mie altii; inse apoi totu densulu respunde mai anume cu privire la supremati'a natiunala, ca déca mintea romaniloru este la locu, ei asié ceva nu potu pretinde, din causa ca la predomnire nu se cere numai cá se fimu multi la numeru, ci se mai cere si cultura nalta si bogatii mari, amendóua inse lipsescu romaniloru. Ei, dara dn. Kóvári nici ca'si póte imagina, cum se póta ajunge si intrece romanii pe sasi si pe unguri in cultura, éra in catu pentru proprietate adauge elu, ca din teritoriulu Transilvaniei numai a patr'a parte s'ar afla in manile romaniloru, pe care inca o voru perde in cateva dieci de ani. Asié dice dn. Kóvári in Nr. 38 alu foii sale, éra noi ii multiamimu pentru acésta profetia, ilu asiguramu totodata, ca natiunea romanésca se va sili din tóte puterile cá se o dea de mintiuna, numai pentrucá se nu recadia sub vechi'a tirania. De altmintrea cu privire la proprietatea de pamentu dn. Kóvári este informatu cu totulu falsu. Pre temeiulu dateloru culese cu multa grija in an. 1863 putemu asigura pe dn. K., ca mai multu de diumatate din teritoriulu Transilvaniei se afla in proprietatea nedisputata a poporului romanescu, éra cam a sieptea parte din cesalalta $1/2$ se afla sub procesu. Este prea adeveratu, ca pre catu timpu se statorise de macsima, ca in procesu se castige totudeauna nadragii si pantalonii, éra ciórecii niciodata, pre atata romanii trebuea se perda cele mai multe procese, precum acésta impregiurare se facuse cunoscuta si monarchului; cu tóte acestea Ddieu nu va lasa nici pre romani. Este adeveratu ca multi romani isi beu pamentulu, dieu inse si secuii ilu beu, éra multi din boierii dv. ilu manance, beu, jóca si dau pe fiécuri de lucau la evrei, armeni, nemti si la oricine le da bani si petece lustrósc. Asié cumpaninda un'a cu alt'a, ceea ce perdu romanii este multu mai pucinu decatu ceea ce pradéza ungurii si secuii. Preste acésta provocamu pe dn. K., cá se ne impartasiésca list'a toturoru acelora mosii boieresci, care nu gemu sub datorii apasatóre. Scimu fórte bine ca, alu cui este pamentulu, alu aceluiasi este si tiér'a; inse aviticitatea si dreptulu vecinatatii nu mai ecsista. — (Va urma.)

Brasiovu.

(Gubernatorii Transilvaniei.) De ani dóuadieci incóce marele Principatu alu Transilvaniei avù siepte gubernatori si respective presiedinti de gubernu, adica contele Iosifu Teleki, sub carele sparse si sici revolutiunea; dupa retragerea acestuia sub resboiulu civilu veni contele Emericu Mikó cá presiedinte; dela acesta storse manerulu br. Antoniu Puchner cá comandantu generalu si comisariu imperatescu; in cele trei luni unguresci — Aprile, Maiu, Iuniu 1849 tiér'a se afla in anarchia completa, unde pana si locotenentii nebarbosi, solgabiraii si alti trasi impinsi dictau sententia de mórte.

In Septembre 1849 veni generalulu br. Lud. Wohlgemuth cá gubernatoru civilu si militaru, omu care avé tóta bun'a vointia, ci nu cunóscea nici tiéra nici ómeni, avù a lupta grea cu vechea idra, fù denunciatu ca tiene cu romanii, muri in Martiu 1851.

In Iuniu alu aceluiasi anu veni principele Carolu Schwarzenberg, cá gubernatoru militaru si civilu, unu aristocratu de calibru greu, din asié numit'a Société, carea si are de macsima: nimicu prin poporu, totulu pentru elu, adica macsim'a despotismului luminatu si voitoru de bine. In anii dintei pr. Schwarzenberg mai sacuită totusi si pe unii din poporu, mai tardiu inse milu intasiurara boierii si cativa birocrati atatu de cumplitu, in catu acelu gubernatoru pe langa tóta bun'a sa vointia nu se mai putù despleteci din latiurile loru pana la mórtea sa. O multime de reforme introduse sub acelu gubernatoru au trebuitu se dispara mai tardiu, din causa ca simtiulu poporului era cu totulu in contra loru. Betranii carii au apucatu a cunósce pe Gealtukin, Pahleu, Duhamel cá locutitori rusesci in tierile romanesci, isi potu face o idea despre gubernulu lui C. Schwarzenberg. In dilele acelui gubernatoru si prin conlucrarea lui si a lui Grimm s'a nascutu si nefericit'a patenta urbariala, de care sufere mii de familii pana in diu'a de astadi; sub elu au suferitu si muntenii cele mai grele persecutiuni; sub Schwarzenberg s'au facutu cele mai desperate incercari de a se germanisa scólele romanesci si a se sparge gimnasiulu din Blasiu, éra celu din Brasiovu a se preface in — casarma; sub elu publicitatea abié mai puté geme, éra libertatea personala nu mai avé nici unu intielesu *).

In gradin'a mitropoliei gr. resaritene principelui C. Schwarzenberg i s'a ridicatu unu monumentu de bronzu.

Dupa mórtea lui Schwarzenberg in Septembre 1858 a venitu principele Fridericu Liechtenstein, totu ostasiu, totu generalu, carele a statutu pana in Aprile 1861. Gubernarea acestui locutitoru a fostu fórte acoperita, in catu afara de administratiunea curenta abié poti alege ceva esentialu din trens'a. Caus'a acestei neactivitati trebue se se caute in impregiurarea, ca indata in an. 1859 urmà resboiulu din Itali'a, carele dete absolutismului austriacu o lovitura

*) In Iuliu 1852 calcara pana si cancelari'a mitropolitului Siuluțiu, pe l. Maiorescu s. a., curatu numai pe prepusuri si fara picu de resultatu.

infricosiata, in catu elu se cutrierà din temelille sale. Sub principele Liechtenstein fusera opriti preotii romanesci a calatori in Romani'a, sub elu fù calcata o biserica in septemau'a patimiloru, paremise joi sér'a la evangelii, sub pretestu ca romanii s'aru fi adunatu acolo cà se faca planuri de rebeliune.

Contele Em. Mikó stete numai optu luni cá gubernatoru, éra in acelu timpu avù mari neplaceri mai alesu din partea secuiloru.

In tómu's an. 1861 veni generalulu conte Crenneville, pe carele romanii lu supranumira Ludovicu tacutulu. Sub pretestu ca Crenneville nu este pamenténu (de si este naturalisatu in Ungari'a), ca nu e alesu, nici constitutionalu, boieriì se retrasera si voira a'lu nesci. cá si cum nu ar fi in tiéra, totusi ilu sciura si compromite indata la prim'a intrare in acestu Principatu, pentruca cá unui strainu necunoscatoru de blastamatiile din Transilvani'a ii dictara in condeiu o porunca fórte aspra tientitóre asupra „comunismului romanescu", éra la acésta se folosira de unu procesu urbarialu ce curgea intre Clusiu si intre satulu Feleacu asupra padurilioru. Curendu dupa aceea contele Crenneville aflà ca boierii l'au pacalitu si ca de nu se va pasi, ilu voru pacali si mai reu. Din toti gubernatorii si presiedintii pe cati i avù acestu m. Principatu de ani 20 incóce nici unulu n'a fostu supusu la atatea grentati cá acestu fostu si acésta, ca nu se puté increde mai la nimeni. Intre anii 1863—5 gubernatorulu se aflà in mari ne'nvoieli cu cancelari'a curtii, mai anume inse cu br. Reichenstein. Catra sasi semená a se pórta rece cá si catra romani; pe acestia din urma nu'i ura, din contra le voià binele, inse nu li se incredé, éra despre limb'a romanésca ii inspirasera o parere catu se póte mai ticalósa, incatu elu credé, ca poporulu n'ar intielege nimicu din limb'a sorisa. In lunile din urma cativa boieri impresurasera si pe acestu gubernatoru atatu de strinsu, in catu ilu costá ostenéla a se desfasiura din latiorile loru. Un'a din cele mai mari greutati era pentru contele Crenneville cá francezu, cá si pentru gubernatorii germani, ca dintre limbile patriei cunóscea numai limb'a germana, pre langa care incepuse a invetia cu mare greutate si limb'a maghiara. Nu se póte crede ce greu este a cunósce cineva cevoile si durerile poporului, déca nu e in stare s'i vorbi in limb'a lui. Credu ca din cati gubernatori avuramu dela revolutiune incóce nici unulu nu s'a silitu a'si purta inaltu'a si apasatórea deregatoria cu zelu mai mare, ad. pana la ruinarea sanetati sale cá si Wohlgemuth; se póte inse sustiené cu totu dreptulu, ca contele Crenneville ince a fostu unulu din multele sacrificii ale feluriteloru sisteme si esperimente, de care amu suferitu mai multu séu mai pucinu cu totii. Pana in catu isi va fi ingreunatu elu insusi pusetiunea sa prin raporturile sale secrete, acésta o póte sci Escel. Sa mai bine. Boieriì ilu invinuiá pana la 1865 ca elu cá ostasiu este denatu numai la comanda si ca dela sine nu scie face nimicu. Adeverat'a ca contele de Crenneville sciá se asculte, elu inse sciá se faca si raporturi care prindea locu, éra necasalu boieloru era, ca acestu barbatu de statu se aparà de a lucra dupa comand'a loru pana in an. 1865.

Cateva episode politice fórte interesante din care contele de Crenneville a trebuitu se faca parte pe timpulu dietaloru cu voi'a fara voi'a sa, conflictulu innadositu din dilele adresei dela 1863 (Augustu), conflictulu avutu cu br. Reichenstein, referintiale cu principele Montenuovo, iritarea sa asupra mai multoru deputati romani, silinti'a stérpa a altora de a corege cateva secaturi, aprig'a corespondintia ce a decursu in tomu'a din 1866 intre acelu presiedinte de gubernu si intre mitropolitulu Siuluiu, tóte acestea descriele alte condeie informate mai bine decatu noi, séu remana pastrate pentru istoria. —

— Grafulu Dominicu Teleki senior, unulu din cei mai vechi si cei mai ferbinti aparatori si fusionisti si ai maghiarisarii lucra cu totuadinsulu pentru unificatiune; éra in dilele trecute publicà in „Pesti Naplo" unu articoiu titulatu „Idei de indreptariu" (Irány eszmék), in care provóca pe ministeriulu ungurescu, cá la aplicarea in functiuni publice se nu caute numai la calitatile de functionariu, nu numai la onestatea individuala, ci si la caracterulu politicu, prin urmare se dea afara pre toti cati au sierbitu sub sistemele trecute si se'i inlocuésca prin altii. La acestea „Kolozsv. Közl." Nr. 43 adauge si róga pe ministeriulu ungurescu, cá ideile grafului Dom. Teleki se fia aprecu, cá ideile grafului Dom. Teleki se fia aprecu, cá ideile grafului Dom. Teleki se fia aplicate mai cu deadinsulu in marele Principatu alu Transilvaniei, unde corupțiunea politica a pangaritu morala publica mai multu cá oricandu. „Caracterulu privatu", dice D. Teleki, „este severitatea moralei individuale curate. Caracterulu politicu, convictiunea politica este morala politicei."

Cititorii isi voru fi aducendu aminte, ca in articiulu nostru din Gazet'a Nr. 9 a. c. noi in articiulu nostru din Gazet'a Nr. 9 a. c. noi in articiulu nostru din Gazet'a Nr. 9 a. c. noi

Venitele curate ale acestoru doua baluri

in suma de 156 fl. 1 cr. si 1 galb.
si „ „ 126 fl. 12 cr. —
cu „ „ 262 fl. 32 cr. si 1 galb.
facu „ „ 444 fl. 45 cr. si 2 galb.

la care mai adaugundu

a) cá oferta de tener stud. 1 fl. 48 cr.
b) cá refundati de G. Orasianu stud. 1 fl. 32 cr.
c) cá interesuriu pe 6 luni pentru 200 fl. 5 fl. — cr.

éca sum'a de 552 fl. 25 cr. si 2 galb.

De aici subtragundu spesele fond. pre an. scol. 1865/6 de 59 fl. 12 cr. cu spesele aceluia pre an. scol. curu. pana acum de 27 fl. 34 cr. v. a.

La olalta 86 fl. 46 cr.

starea pres. a fond. este 465 fl. 79 cr. si 2 galb.

De altmintrelea cu finea an. scol. curente rationile fondului nepublicate de pre an. scol. 1865/6 si 1866/7 se voru publicá de catra administratiunea fondului. Pana stunci p. t. dni contribuitori se asecuréza, cà erogatiunile fondului se facu numai amesuratu scopului prefiptu la intemeiarea-i, si se estendu la toti scolarii gimn. seraci fara distingere de confesione, déca documentéza progresu bunu si portare morale conforme legiloru scol.

In casuri estraordinari s'au ajutoratu si teneri dela scóle normale din locu, si candu starea fondului va fi mai favoritória se va estende mai multu si la acestia.

Dnii contribuitori binevoiésca a primí multiumit'a cea mai cordiale pentru marenimosele contribuiri, era ceriulu se le imparta resplat'a, ce le-o poftescu teneri seraci, candu in casu de morbu primesca catu de pucina subventiune din acestu fondu umanitariu. Pentru administratiune:

N. Solomonu, prof.

UNGARI'A. **Dela camera.** In 4 Apr. in camera boieriloru se primi si proiectulu pentru modulu inrolarii celoru 48.000 recruti. Cu acésta ocasiune vorbi si eppulu din Oradea mare Iosifu Papp Szilágyi, dicundu, ca fiindu, starea militaria cea mai grea detorintia cetatienésca si ministeriulu dupa impregiurari a usinat'o, elu votésa multiamita min. in numele poporului. — Br. L. Wenkkaim reflecta pe eppu, ca toti cei de facia vorbescu numai in numele loru. — Si dupa acést'a se primi cu votu unanimu proiectulu.

Camer'a de diosu. Siedinti'a din 5 Aprile. Intre altele dede L. Berzevics unu proiectu de lege despre proprietate si despre tragerea folóseloru din posesiunile curialistiloru. Dupa acésta

D. dep. V. Babesiu face urmatóri'a interpelare:

Dupace — precum vedu — dlu ministru de interne nu este de facia, sum silitu a'mi amaná intrebarea. (Se audimu! Voci: De facia e ministeriulu.) Cu voi'a onoratei case voiu cutezá a face dlui ministru de interne o intrebare umilita si a-i competí desluciurea-i gratiósa in privinti'a unui casu, care produce temeri in pepturile multoru patrioti. Dupa cum se scie, de candu s'a decisu restituirea vietei constitutionali si organisarea de nou a municipieloru in patri'a nóstra, vedemu mai in tóte comitatele ca intielegintí'a si anume membrii comitatului comitatense se aduna in conferintie si tienu consultari mai alesu asupra procedurei ce ar fi de urmatu cu privire la restaurstiune. Atari consultari am vediutu nu demultu si in comitatulu Pestei, anume in sal'a casei comitatului, si inca chiaru din partea membriloru comitetului, fara cá consultarile se se fia impedecatu prin cineva si despre resultatu am fostu insciintisti pre calea diurnaleloru.

Chiaru asemene conferintia au conchiamatu si intielegintii romani centrali din comitatulu Carasiului pe 14 l. tr. si tienerea acestei conferintie nu s'a publicatu numai pre calea diurnaleloru, ci s'a incunoscintiatu si la competintea derogatoria comitatense de timpuriu, inse dlu ministru de interne prin unu telegramu ddto. 13 Martiu a opritu tienerea acestei conferintie, si, precum se póte vedé din impartasirea conducatoriului séu administratoriului comitatului, cu acea dechiaratiune, ca membriloru comitetului comitatense nu le este ertatu a se aduná si a consultá neci in totalitate neci in parte, se intielege ca la consultari private. In daru a fostu remonstrarea facuta asemene pre cale telegrafica din partea conferintiei prin impoteritulu seu dlu canonicu Mihailu Nagh la ministeriulu de interne, in daru a fostu acea rogare cá se se conceda tienerea conferintiei, ca-ci ministrulu de interne a sustienutu interdictiunea (oprirea), ba administratoriulu comitatului a mersu si mai departe si a emisu si unu cercularíu pre la capii cercuriloru comitatului, prin care le-a demandatu sub responsabilitate, cá se impedece ori ce conferintie, si asié acea conferintia nici nu s'a tienutu.

Eu, onor. casa, nu potu precepe acesta procedura a gubernului, nu o potiu combiná nici cu legile sustatorie nici cu usulu legale. Candu au publicatu respectivii acestu casu prin unu diuariu romanu, au adausu: ca acésta procedura a gubernului le aduce a minte cea mai infioratoria epoca absolutistica, cu privire la conferintiele cari se tienu mai in tóta diu'a in alte multe comitate, inse suspina ca in patri'a nóstra: „quod uni justum alteri non aequum esse debet.“ (Strigari: Nu sta!) E chiaru din aceste-a, ca acesta procedura a gubernului produce temeri, cu deosebire in octatienii nemaghiari, care cu privire la desvoltarea nóstra constitutionale numai dauno e potu fi, si din acestu motivu mi-am luatu voi'a a face on. ministeriu de interne acea intrebare. Se binevoiésca a da cu privire la acesta intrebare desclucire cuvenita, a da anume respunsu gratiosu, care se servésca spre molcomirea pepturiloru acitiate; pentruca eu, onor. casa, nici nu potiu presupune ca gubernulu ungaresca se aiba de cugetu a impedecá ori in ce modu atari conferintie private cu deosebire din partea membriloru comitetului comitatense.

Balt. Horváth ministru de justitia: Gubernulu si-sustiene dreptulu a respunde la acesta interpelatione, care de altmintrea ar fi doritu a se propune formulata in intrebare concreta, in siedinti'a urmatoria.

Pest'a 7 Aprile. Mai. S'a imp. porni eri dupa mediulu noptii cu tóta intiél'a inderepta la Vien'a. Publiculu vorbesce multe despre acésta departare fara de veste, fiinduca si dinéu'a curtii anunciata pre din'a acesa remase de o latore. Caus'a la acestea o punu unii in legatura cu cestiunea orientala, care a primitu acum astufelu de dimensiuni, incatu presenti'a Mai. Sale la Vien'a erá nesperata. Altii dicu, ca archiducele de coróna s'ar fi bolnavitu; alti, ca situatiunea cea tragica, in care se afla imp. din Mecsico ar fi caus'a acestei departari, ér unii credu, ca stadiulu, in care a intratu diferinti'a intre Franci'a si Prusi'a in cestiunea Luxemburgului a fostu totu motivulu.

Denumiri: Alecs. Horváth, siefulu procuraturii ún. din Pojoniu, in calitate de comisariu ministeriala s'a inscrisinatu cu conducerea provisoria a directiunii ún. provinciale din Ardéiu. — Cá secretariu de sectiune la min. maghiaru s'a denumitu dep. din Csik I. Geczö, adv. Ockröss, Wünsch, Pogony cá concipienti intre altii S. László, L. Szász, P. Toth, Iuliu Bömches. —

„Kr. Ztg.“ publica, ca se cauta cu luminarea sasii, cá se se puna in servitia ministeriale si neministeriale. Nu se scie ironice séu inadinsu.

Diurnalulu „**1848**“ publica din Belgradulu Serbiei, comea unii serbi din Ungari'a s'au presentatu la princ. Serbiei plangandu-se, ca li se calca drepturile nationalitatii, dreptu care princ. se binevoiésca a intreveci in favórea loru cu arm'a 'n mana, ca in casulu acest'a serbii din Ungari'a se voru rescolá toti cá unulu. Apoi adauga „**1848**“, ca princ. Michael i'a amenintatu, cá se se departeze indata, ca altmintelu ii va tramite la min. ung. Andrásy, pentrucá sei arunce in Dunare. —

Siedinti'a din **8** Aprile cuprinde mai multe obiecte fórte interesante, dintre care o si responsulu min. de interne br. Béla Wenkheim la interpelatiunea D. Babesiu Wenkheim respunde, ca elu n'a opritu neci o conferintia neci o convorbire privata a membriloru comisiunii din comitatulu Carasiu, inse in Carasiu se conchiamase o adunare de poporu pentru a se consultá despre trebile comitatului si astfelu de adunari dupa legile din 1848 sunt oprite, de acees'a si s'a opritu. Ministeriulu nu denéga altoru nationalitati ceea ce pentru unguri se concede dupa lege. —

Babesiu se multiamesce cu responsulu, cumca conferintiele private nu vré min. ale impedecá; citéza apoi unu pasu din publicationea oficiósa a locotenentelui de comite supremu din Carasiu, care dovedesce, ca a luatu pré cu incordare avisarea ministrului.

Deák perstringe espresiunile din interpelare: se nu se oprésca unoia, ce se concede altuia, vre cá interpelatiunile se se faca mai restrinse.

Branovaczky dupa o conventare lunga inca interpeléza pe ministeriu, déca are de cugetu in acestinea acést'a a propune unu proiectu séu o propusetiune pe mas'a camerei pentru operatiuu congresului nationalu alu serbiloru. Deák propune, cá, interpelatiunile se se tipariésca si asié se se puna la ordine. Se primesce. Acum vine insinte caus'a croatiloru.

Deák dandu consiliu, cá se se considereze tóte cele schimbate intre deputatiunile respective cá cetite numai reportulu si not'a, ce a lasat'o mai in urma deputatiunea croata se se cetésca, totudeodata pune pe méz'a camerei unu proiectu de decisiune. Asemenea si Kol. Ghiczy altulu, care fiindu tiparite s'au si impartitu pentru a se pune pe din'a viitóre la desbatere. In Nr. viit. vomu impartasi proiectulu lui Deák in tóta estinderea, fiinduca din acel'a se vede, ce pretinde Reichsrath-ulu maghiaru dela tierile de coróna, pe care neci nimirea neci momelele nu le-au potutu incurcá. — Pentru curiositate se presciemu, ca proiectulu lui Deák pretinde, cá diplom'a inaugurala se se faca pentru tóte tierile in Reichsrath-ulu din Pest'a si in delegatiuni se aléga si tierile sorori representantii ei la olalta in diet'a Ungariei séu si din midiloculu loru.

Restaurationea oficialiloru in Ungari'a s'a demandatu si representantii dela 1861 din comitate s'au chiematu la adunare generala. Acum vomu mai cesi multe trasuri fundamentale din tipulu restaurariloru acestora. —

AUSTRI'A INFER. Vien'a 8 Apr. Situationea a luatu unu caracteru viforosu. Lumea finantiala a cadiutu in treme. Burs'a deodata a pasitu din optimismulu seu intr'o iritatiune ne mai audita, fiinduca si burs'a Parisului arata, ca rent'a francesa a scadiutu deodata cu 2 franci si 22 centime si celelalte hartii dupa ea. Totu la burs'a francesa se vorbiea, ca va esi unu manifestu alu lui Napoleone — si ca Franci'a face unu imprumutu de 1000 milióne; ér' dechiaratiunile din partea persóneloru decidatóre din Franci'a precum si vorb'a tuturoru diurnaleloru mai vertosu a unui art. in „Constitutionalu“, care cuprinde, ca resbelulu intre Franci'a si Prusi'a e mai neincungiurabilu, tóte acestea ne implura de frica si de cutremuru de unu resbelu europénu si pe sici.

Principele de coróna pe longa totu catarlu, de care fù cercetatu, totusi petrece diu'a mai multe óre seulatu din patu si se afla mai bine. — Astadi inse solulu Franciei Grammont a calatoritu la Parisu in scurtu se astépta sici limpedirea confosianii. —

Prag'a 4 Aprile. (Fine.) „Politik“ descrie situationea cá fórte seriósa, mai vertosu in ochii acelor'a, cari sunt capaci a privi mai adancu in labirintulu politicei. Ministrii dice „Pol.“ inca potu retaci si pre langa tota convingerea loru, potu conduce statulu pre o cale care duce intr'o aduncime periculósa. Ori si incatro privimu, totu de semne damu, cari facia cu venitoriulu patriei nóstre si cu sperarea, ce o avemu in acést'a, ne facu a asteptá celu mai mare periclu. Noi suntemu in desperare, suntemu ingrigiati si patrunsi de adeverulu positivu, ca venitoriulu Austriei e periclitatu, si ca monarchi'a, atatu din laintru, catu si din afora e inconjurata de proditioni. Ar' fi ceva ridiculu a presupune despre noi in stari momente seriése, ca nsamu luptá numai pentru parerea particularia s' cutarei partide. Noi suntemu convinsi si credemu a ne luptá pentru Austri'a si esistinti'a si amenintiata. Nu e de admiratu, déca vocea nóstra e aspra si tonulu nostru e mai patrundiatoriu. Quem deus perdere vult dementat.

Noi admiramu orbirea politica, care s'a pusu cá o negura intunecaia pre ochii celoru mai buni patrioti si nostrii. Pre candu germanii si slavii, centralistii si federalistii se cérta, nu vedeti, cà o direptiune politica se asecuréza totu mai tare, care de Austri'a nece odata au volitu a sci, si care astépta numai unu momentu favoritoriu alu complicatiuniloru esterne, spre a repeti, ce au facutu dejá mai de multe ori? Intru adeveru crede cenev'a, cà eroii conventului dela Dobriciuu, cari cu mentea intréga si dupa conscientia perfecta au proclamatu independinti'a Ungariei —, aru fi celi mai buni si mai mari pazitori si Austriei? Nu vedeti, cum in camer'a

Ungariei insusi unu barbatu cá Deák aduce o-vatiuni(?) pentru Kossuth, a carui activitate proditória de maiestate (hochverrätherisch) nu o póte trage la indoéla nece unu austriacu, cum se facu interpelatiuni, cu scopu de a remunerá pre aceli individi, cari in 1848 statu de grele orime au comisu in contr'a Austriei, si intrége revolutiunea din 48 voliescu a o representá, cá o fapta legala si mantuitoria? Acel'a-si conte Andrássi, care astadi sta in fruntea regimeiului ungurescu si se pare a fi spiritulu intregului regimu austriacu, au fostu presiedentele acelui conventu dela Dobricinu, care au desbinatu Ungari'a de catra Austri'a. Acést'a nu nu póte face creditori. E crima, pecatu, déca ne lipsesce increderea? Amu dori, cá acést'a se nu ne lipsésca. Citésca cineva numai vorbirea lui Deák, care au tienutu o representante adeveratu a parerileru maghiare, in siedinti'a din 28/3. Se o studieze omulu cu atentiune si se nu comita pecatele lui „Wiener Abdpst," care au delaturatu tóte cele ne placute din acést'á vorbire. Si ce voiu afla? Acest'a compatimesce, ca Ungari'a in presente nu póte fi statu independentu, si ca atare póte nece in venitoriu nu va poté fi; mai incolo óresicareva acentuare a eventualei destramari a Austriei. Acésta e, ce destépta opiniunea publica din letargi'a s'a, si ar' poté „contorbá liniscea publica." Nu noi comitemu acést'a crima. Intemplarile din giorulu nostru sunt acele, cari comitu acést'a crima asupr'a nóstra in tóta or'a si in tóta diu'a. Maghiarii dau pre facia, ca eli totu ce voliescu a face, e se se manutue odata de esistinti'a Austriei, pana candu esista inca acést'a. Noi nu avemu ce face deca cele mai intime convingeri ale nóstre ne spunu, ca acestu patriotismu ungurescu nu e de ajunsu spre confirmá starea Austriei, ca nece odata si nece de cum nu ni se va representá cá stanca solida, pre care popórele monarchiei se-si póta edificá venitoriulu loru.

„De o parte dar' acestu adeveru ungurescu, de cea alalta parte sinceritatea germana, care ne aruncá in bracele Prusiei. „N. fr. Presse"*) pledéza pre facia pentru o alianti'a cu Prusi'a. Ea dice: „noi trebue se fimu acolo, unde se lucra si se vérsa sange pentru causa Germaniei." — Germani'a ne respenge dela sene, ne vende in fia-care di de dóue ori, Prusi'a neau causatu plagi, in urm'a caror'a ince sangeramu si mai nc éss sufletulu; totusi au omenii impertenerti'a de a pretende dela popórele austriace, cá acestea inca se se mai lupte si se mai sangereze pentru Prusi'a si Germani'a. — Imposibilu! Poporale nu-su turme de oi, cari se potu mená fara voi'a loru la macelaria. O politica, care de catra morali'a publica se batjocoresce, nu o vomu sprigini. Si atare politica e acést'a, pre care „N. fr. Presse" o spriginesce." —

„Narodni Listy" dice, ca déca lumea e de parerea, ca cechii sunt capii federalistiloru si si oposetionei, eli (cechii) voru documentá cà voru sci scapá pre Croati si Romani de periculu ce-i amenintia. —

Urméza se mai amintimu cev'a si despre resultatulu alegeriloru la diet'a Boemiei. La sate si orasie s'au alesu mai totu cei din rondulu trecutu, adeca federalistii, cehi, opositionarii. Inse sici proprietarii mari, seu nobilimea alege separatu, si in urm'a agitatiuniloru guvernatorelui baronu de Kellersperg, care s'a denumitu nu de multu in loculu fostului conte de Rothkirch, fiendu-ca acest'a erá amicu cehiloru, s'au alesu totu centralisti séu dualisti — totu un'a-i la eli, — dintre nobili, delaturanduse toti nobilii, cari au fostu ablegati in camer'a trecuta, fiendu-ca acesti'a au remasu federalisti sinceri, fora de ai fi potutu trage regimulu in partea s'a cu tóte incercatiunile de cari s'au folositu. Deci maioritatea dietei acum va fi centralistica, pre partea regimului. Beust si Hasner voru fi sici in dieta cá depotati alesi, numai Bach lipsesce, apoi e la locu diet'a Boemiei!

Federalistii sunt fórte iritati, voru fi proteste si opusetiuni mari. Ur'a cechiloru in contr'a dualismului nu are margini. Despre aceste mai pre largu dupa-ce se voru incepe siedintiele in camera. — —. p.

*) Acést'a, precum se scie e organulu dlui Beust. Coresp.

Cronica esterna.

In ROMANI'A camer'a deputatiloru fucra mereu si cu intetire, inse nu cu atat'a repediune demanétia, numai pentruca ar avé calatoria lunga catra Orientu. — Camer'a romana a desbatutu bugetele comunale, si proiectulu despre monet'a nationala, adoptandu sistem'a monetaria decimetrica din Franci'a, Itali'a, in care locu-mala metrica din Franci'a, Itali'a, in care locu-mala se imparte in 100 bani. Asemenea se primi proiectulu reg. pentru stabilirea armeloru tierei. Contractele inchisiate de regimele antecesore cu Contractele inchisiate de regimele antecesore cu Godillot in privinti'a preparariі imbracaca-minteloru pentru armata s'a desfiintiatu din parcamerei cu aplausu. Proiecte resaru cá buretii preste nópte, dar' punerea loru in lucrare si framentarea dupa atat'a cernere o intetiesce numai económ'a cea cu providintia pentru sustinerea vietii viitórie a familii. —

Dela Constantinopole se scrie, ca Rusi'a a inaltiatu rangulu solului seu Ignatieff, dandui titlu de internunciu straordinariu, cum avuse faimosulu Mencikoff. — Facia cu pornirile Rusiei in caus'a orientale impregiurarea acést'a adange cu unu momentu mai multu a crede in seriositatea acestoru porniri. — Principele Serbiei fù primitu fórte bine si la Belgradu s'a trabinetele Porti, cá se ésa garnisón'a din fortarétia, care a si esitu afara de unu despartiementu, care se va departá dupa resosirea principelui. — La Candi'a se tramise Omer-Pasia cá comandante. Se pare inse, ca acum a intratu liniscea cea fatala, ce precede prorumperii furtunelor celoru orcanóse. —

Caus'a Luxemburgului a incordatu animele liberaliloru din tóta Germani'a, cari in adunari de reuniuni se dechiara, ca concederea luariі Luxemburgului ar fi o umilire nationala a intregei Germanie, incatu Bismark va fi impinsu la unu resbelu cu Franci'a din caus'a Luxemburgului. Evenimentele potu voru comprobá disele. Franci'a neci odata n'a fostu mai incordata si mai susceptibila pentru asperarea onórei sale decatu in caus'a acést'a, de vreme ce tóta natiunea vede cu indignatione repedea cutediare si inaltiare a Prusiei. Resbelulu dela 1859 n'a fostu neci pe departe atatu de popularu pentru Franci'a, neci celu din Crimea, precatu se pare a fi celu ameninti atorio din caus'a Luxemburgului, déca nu va cede Bismark. —

FRANCI'A, Paris, 2 Aprile. D-lui Odobescu, comisaru generale alu expositiunii in Romani'a.

Eri pre unu tempu splendidu, Maiestatea S'a Imperatorulu, insocitu de M. S. imperatricea si urmatu de comisiunea imperiale si de inaltii demnitari, a deschisu expositiunea in midilocului unui mare concursu de visitatori. Dupe ce fusesitu presentatu Maiestatii Sále, ea s binevoitu a mi adresa cateva cuvinte magulitóre asupra participarii tierei nóstre la acelu concursu si a ne promite ca se va interesa la expositiunea nóstra. Intrebandu me imperatorulu déca auntemu inainti au lucrarile, amu aretatu ca causa intardiarii este timpulu tardiu in care ele s'au incepu u si greutatile drumului asia departatu, si amu promisu ca vomu fi mai cu totulu gata pene pre la 15. Aprile. La acésta presentatiune me aflu standu in galeria artiloru usuali a V galeria) dinaintea portei monumentale imitata dupe faciada bisericei de la Curtea-de-Argesu, care pórta deschide sectiunea nóstra si pre care o decoraseemu cu flori. Alaturi cu noi Iaponesii si Tunisiani au datu imperatorului unu concertu de una escentricitate musicale, despre care nusi póte face omulu idea.

Prin una viitóre telegrama voiu anuncia cum s'a regulatu impartasirea Romaniei la resplatirile ce se voru acorda de juriulu internationalu.

Comisarulu delegatu alu Romaniei, locotenentu colonelu, I. Alexandri.

— „Monitorulu de séra" din 2 Aprile adauge: Interpelatiunile facute in parlamentulu din Berlin cari ar' fi potutu se aibe unu effectu superatoru in starea actuale a Europei, ne lasa in resumatu una buna impresiune. D. de Bismark desvolta in termeni inalti necesitatea pentru Germani'a de a tiene comptu de susceptibilitatile Francici, insista mai cu séma asupra influentiei ce trebue se esserce asupra politicei Prusiei si doresce a intretine relatiuni amicali cu unu vecinu puternicu. — Unu articulu alu lui Lamayrac din „Constitutionalulu" de la 4 Aprile justificandu moderatiunea limbagiului d-lui de Bismark dice, ca Franci'a n'are neci una dorintia de a amenintia interesele Germaniei si de a aduce lovire onórii sále, si n'are neci una tendentia resbelnica, déra ar' fi nedrepta déca Prusi'a, dupa marile conceuiste ce a facutu, ar' privi cu unu ochiu gelosu intinderile cele mai inalte ce vecinulu seu ar' puté dori intr'unu interesu, nu de ambitiune, ci de fecunditate.

— 3 Aprile. „Monitorulu de séra" dice: Interpelatiunile Reichstagului lasa una buna impresiune si dovedescu ca d. de Bismark sustine in termeni plini de inaltiare, necesitatea pentru Germani'a de a tiené comptu de dreptele susceptibilitati ale Francici. D. de Bismark face afara de acésta, mai multe declaratiuni importanti constatandu ca Luxemburgulu fiindu unu statu independente, regele Olandei póte dispune de dinsulu in deplina suveranitate.

RUSI'A vendù Americ'a s'a boreala cu 7,000.000 la staturile unite, ceea ce Angliei inca ei face mare dorere de capu. — De aci vedemu, ca aliantiele incetulu cu incetulu dau a esi pe facia consolidate prin fapte. Vai de cei ce voru remané isolati fara preiugrigiri de aliantie poternice, ca coalitiunile mari au fostu totudeauna cutropitóre fara respectu la vietile popóreloru. —

Necrologu.

Astadi in 1-a Aprile se mutà la eternitate zelosulu preotu si neobositulu economu Antonie Darabantiu, preotu in Bistra, in etate de 78 de ani, éra a preotii sale alu 48-le. Elu absolvandu studiale filosofice in liceulu din Clusiu si teologi'a in seminariulu din Blasiu, dupa ce se santi preotu servì in parochi'a Stiopi 3 ani, éra 45 in Bistra si numai cu 8 dile inainte de mórtea sa inca servì S. Liturgia si cercetá pe fii sei spirituali provediendui cu S. Taine in departare cu locuintiele oate de 8 óre cu mersu si reintórcerea, din care ostanéla picandu in aprindere de plamani a 7 di isi dede sufletulu in man'a creatoriului. Trista e sórtea unui preotu, care ajungundu in etate mai la 80 de ani dupa unu servitiu de 48 de ani cu unu salariu de 150 fl. pe anu, nici in aduncile sale betranétie nu'si póte alfá unu repausu séu o di de odihna. Acestu preotu si adeveratu parente si alu poporului seu, dara si alu familii sale crescù 3 fii si sei in palestr'a sciintieloru, cu lucrulu manilor sale: pe Dionisie pana absolvà cursulu studiiloru filosofice si teologice, pe Ioane jude procesualu in cercalu Zlatnei, pe Alecsandru jude singulariu in comitatulu Cetatei de balta; — si asiedià 2 fete bine crescute in statulu casatoriei, éra acuma obstasa-si asprimea dilei si arsit'a sorelui, lasà orfana una fica si pe multu intristata sa socia cu care au vietuitu in statulu casatoriі la 50 de ani. Fia'i tierin'a usióra dreptului betranu si amintirea eterna! —

S. B.

Nr. 40 ex 1867. 2—3

CONCURSU.

In comun'a Rosia montan'a in comitatulu Albei inferiore din Transilvani'a, au devenitu statiunea de fisicu montanu vacanta.

Cu statiunea acésta e impreunatu unu salariu anuale de 750 fl. v. a. unu intretienementu de cale de 120 fl., bani de cuartiru de 100 fl. v. si dreptulu de pensiune dupa normele constatóre pentru officialii de statu. —

Doritorii de a ocupá acésta statiune, au a si substerne cererile loru documentate, in carti e a se arata cunoscintii'a perfepta a limbei romane, maghiare si germane, pe calea superioriloru sui, la directiunea subscrisa, celu multu pana pana 20 Maiu 1867 si in acele totudeunadata a se dechiara, déca sunt resoliti a si primi acésta statiune pe calea substitutiunei si pana la urmend'a definitiva denumire.

Dela directiunea fondului pisetale.

Abrudu in 24 Martiu 1867.

Basiliu Rosiota,
presiedintele fondului pisetale.

Cursurile la bursa in 12. Aprile 1867 sta asia:

Galbini imperatesci	—	—	6 fl. 24 cr. v.
Augsburg	—	—	129 „ 50 „

Redactoru respundietoru
JACOBU MURESIANU.

Editiunea: Cu tiparialu lui
JOANE GÖTT si fiiu HENRICU.